

БИЛТЕН

Стручни текстови и савети намењени пољопривредним произвођачима

Одабир и куповина оваца

Сваку животињу посебно прегледати

Пре свега треба прегледати, без узнемиравања, животиње у самом стаду. Животиње, посебно шилежице или јарице морају бити живахне, не смеју се издвајати из стада и морају показивати интерес за околину и наглашен интерес за понуђену храну у време храњења. Након краћег кретања (ако је могуће у испусту потерати животиње у краћи трк) јединке не смеју кашљати нити се тешко задихати. Током кретања ваља посматрати што пажњивије да ли се у стаду налазе и шепаве животиње. Групним посматрањем стада понекад је тешко у краћем времену уочити мањи број хромих. Зато препоручујемо потенцијалним купцима да сваку животињу прегледају посебно, при чему у свим случајевима треба прегледати следеће:

- **Длака на козама или вуна на овцама** одраз су оштег здравственог стања животиње. Длака мора бити кратка, сјајна и да добро прилеже уз кожу, а руно чисто и не сме испадати на умерени покушај чупања вуне. Посебно ваља обратити пажњу на руно или длаку у околини чмарног отвора и задњих ногу. Слепеност длаке или вуне на тим местима текућом или скореном фекалном масом која се с временом сасушила, говори о дуготрајном проливу, који може бити последица различитих болесних стања која могу ако се правилно не лече знатно успорити развој животиње па чак и довести до угинућа. Најчешће се ради о паразитарним болестима, али нису искључене ни неке цревне бактеријске инфекције. Оправдање продавца да је јарад или јагњад добила пролив због промене хране, превелике количине зелене траве, детелине нагло уведене у исхрану итд., може али и не мора бити тачно.

- Сваку животињу ваља такође **проценити на симетричност грађе**. Тешко схватљиво али

Садржај:

Страна 1

Аутор: Зоран Николић, дипл.инг.

Одабир и куповина оваца

Страна 4

Аутор: Мимица Костић-Ђорђевић,
дипл.инг.

Органско ђубриво- глистењак

Страна 6

Аутор: Љубиша Ђорђевић, дипл. инг.

Плаво прскање воћака

Страна 7

Аутор: Оливера Гавриловић, дипл.инг.

Линцура - услови гајења

Страна 8

Аутор: Драган Петровић, дипл.инг.

Оснивање земљорадничких задруга

Страна 9

Аутор: Срђан Видановић, дипл.инг.

Посао који се не оставља за пролеће

Страна 10

Аутор: Мирољуб Видановић,дипл.инг.

Одржавање и дезинфекција објеката за
говедарску производњу

релативно је често да власници тек неколико дана након куповине приметите да је нека од животиња шепава. Понекад је бедрена мускулатура једног екстремитета и за половину тања од супротног, што није могло настати у два до три дана код новог власника и било је јасно видљиво и код продавца, само је животиње требало пажљиво погледати. Познати су неретки случајеви да власници тек накнадно уоче да је једна нога животиње због претходно лоше зараслог прелома очигледно краћа. Исто тако животињу треба проценити с обзиром на правилну анатомску грађу. Понекад код паразитоза трбух животиња је изразито надут. Такође ваља обратити пажњу на неприродни став животиње које понекада заузимају погрбљени став те им кичма поприма облик дршке од корпе.. Ово се догађа често у случајевима болних процеса у трбуху, што свакако треба приметити пре могуће куповине. Читаво тело, посебно подвиличне лимфне чворове, предлопатично подручје као и подручје изнад вимена ваља пажљиво прегледати и уочити квржице које могу бити различите величине. Понекад се из њих цеди густе зелени гној, а понекад су само повећане и под прстима се осећа присутност текућег садржаја у затвореном простору. Иста ова набројена подручја ваља пажљиво промотрити на присутност евентуалних ожиљака без длаке што указује на то да су претходно присутни апсцеси или сами од себе пукли и исцедили се или да су хируршки санирани.

- Прегледом **ноздрва и носног огледала** ваља уочити евентуални исцедак, који се скорен може наћи на рубу длаке који прилеже уз саме носнице. Често лизање ноздрва уз густе исцедак жућкасте или зеленкасте боје један је од јасних знакова неког болесног стања дисајних органа. Без обзира да ли се уочи исцедак из носа и да ли се чује спонтано или тек брзим кретање изазвано кашљање животиња, увом принесеним носу испитиване животиње ваља послушквати кроз пола до једног минута евентуалне шкрипање у

плућима који ће се на овакав начин најлакше открити. Употребу помоћних средстава - стетоскоп, за слушање плућа не препоручујемо медицинским лаицима јер она може бити више збуњујућа него корисна.

- **Преглед очију** незаобилазан је код прегледа било које животиње. Исцедак било каквог састава и изгледа – од чисто „воденог“ па до густог, зеленкасто или жуто гнојног, знак је болесног стања животиње. Често се нађе заједно са исцедком из носа. Треба погледати оба ока. Мрена или неки други дефект на оку добро су видљиви сваком сточару и морају бити утврђени пре купопродаје.

- Свакако треба **погледати усне и отворити уста животиње**. На уснама треба обратити пажњу на присутност красти које могу варирати у величини од пшеничног зрна све до величине суве шљиве.

Овакве промене које по правилу личе на издигнуту рану, могу се наћи и унутар самих уста, по непцу или са стране језика. Нађе ли се оваква промена на више животиња свакако треба посумњати на *заразни екцем*.

Отварањем уста животиње **проверавају се зуби**, а како се старост животиње (и овце и козе) одређује према зубима споменућемо нека најосновнија упутства за одређивање старости. Јагње или јаре при рођењу има 6 или 8 млечних секутића, с тим да до 4. недеље живота избијају сви млечни секутићи, дакле свих 8. С годину дана животиња мења сталним зубима унутрашњи секутић, са две године унутрашњи средњак, а с отприлике три године долази до измене и спољних средњака. Коначно с пуне три или након треће године долази до измене крајњих секутића.

- Свакој животињи **треба прегледати папке** на све четири ноге, проверити да ли су папци правилно обрезивани или постоје деформитети папака с могуће присутним цеповима трулог ткива. Ако се нађе у више случајева животиње које су шепаве очигледно због трулих папака, а посебно ако се из папака шири врло непријатан смрад, треба посумњати на *заразну шепавост*.

- Код женских животиња **треба прегледати виме**, да ли је симетрично, јесу ли сисе добро развијене и постоје ли пасисе. Пасисе су, ако постоје, обично смештене на бази сисе, и могу представљати озбиљан проблем у лактацији плоткиње. Овакве животиње не би се смеле стављати у приплод и требало би их искористити за месо. Само виме треба опипати, најбоље с обадве руке, жлезда не сме бити болна, мора бити умерено топла, тестасте конзистенције, а посебно треба уочити евентуалну присутност квржица у самом вимену. У женске животиње прегледа се неизоставно изглед спољних полних органа. Сваку сумњу на неправилност треба забележити евидентирајући и број животиње.

- При куповини мушких приплодних животиње треба обратити пажњу да је животиња робусније, мушке телесне грађе и треба прегледати све горе наведене појединости, можда чак и с већом пажњом имајући у виду да преко потомства имају велики утицај на здравље и виталност стада посебно ако су у питању неки поремећаји који се могу наследити.

Преглед тестиса неизоставан је део који купац мора обавити приликом куповине сваког мушког приплодног грла. Код мушког грла које је намењено прилоду, оба тестиса морају бити спуштена, што утврђујемо прегледом али и пипањем. Обадва тестиса морају бити помична. Вероватно да нити код једне животиње као код овна обим тестиса нема тако јаку корелацију с плодношћу мужјака. Тако је ован с навршених 5 до 6 месеци који има обим тестиса измерен у најширем делу мање од 25 цм највероватније стерилан. Овнови који имају обим већи од 32 цм највероватније су плодни. Иако је преглед тестиса необично важан и по правилу добар показатељ плодности будућег приплодњака, овом методом прегледа не може се са стопостотном сигурношћу гарантовати да ће животиња бити плодна.

Органско ђубриво- глистењак

Један од индикатора плодности земљишта представљају и глисте. Оне се срећу само на плодним и незагађеним земљиштима. Глисте представљају значајне прерађиваче и разлагаче органских материја и отпада у квалитетну органску материју, која се назива глистењак. Данас, глистењак има све већу примену у повртарској, воћарској, цвећарској производњи, као и додатак травњацима. Може да се користи као основно органско ђубриво, али и за справљање хранљиве смеше за производњу цвећа и поврћа, односно расада и оживљавање резница у воћарској производњи. Глистењак је богат хумусом (и до 25%), фосфором 2.400 мг/100г), калијумом (1.400 мг/100г), као и многим значајним микроелементима (цинк, бакар, манган, гвожде), док је сиромашнији у минералном азоту (1-1,7%). Осим изузетно повољних хемијских особина, глистењак има и пуно микроорганизама, а то значи и бржу разградњу органске материје као и боље искоришћавање хранива.

Значај глиста и њиховог присуства у земљишту познат је од давнина. Још у старом Египту постојао је закон који је забрањивао одношење глиста с обрадивих површина, јер се плодност тог региона приписивала управо присуством глиста. У старој Грчкој Аристотел је истицао значај глиста и дејство на земљиште називајући их "цревима земљишта". Један од највећих природњака и научника Чарлс Дарвин изучавао је глисте преко 40 година и објавио је прву студију о глистама у којој, између осталог, каже: "Сва родна земља у целом свету је много пута пролазила и пролазиће кроз утробу глиста".

Глистењак калифорнијских глиста је једно од најквалитетнијих до сада познатих ђубрива у свету. То је високо квалитетно природно органско ђубриво без икаквих хемијских додатака. Хумус - глистењак калифорнијских глиста балансира исхрану биљака, стимулише раст, повећава отпорност на болест и сушу, убрзава сазревање, побољшава боје и величине цветова и плодова, убрзава клијање семена и стасање расада.

Поставља се што ближе корену биљке, затим затрпати земљом и обилно полити. Код претераног третмана биљака хумусом не постоји опасност да ће биљке бити уништене као код претеране дозе хемијског или стајског ђубрива.

Црвене калифорнијске глисте или црвени калифорнијски хибриди створени су на Универзитету Државе Калифорнија током процеса хибридизације различитих врста глиста 1956. године. Овај хибрид убрзава настанак биомасе и експлоатацију подлоге.

Узгој црвених калифорнијских глиста

Производња глиста не захтева скупу опрему, а могуће их је производити готово свуда, на отвореном пољу (бетонска, дрвена или жичана легла) и у затвореним просторијама (гаража, тераса, подрум). Основна јединица за узгој глиста је легло. Легло подразумева запремину од 100 x 200 x 25 cm подлоге и хране и око 100.000 комада самих глиста. У једном леглу има око 20.000 до 30.000 полно зрелих глиста док остало чине јаја и младе, полно незреле, глисте. Једно стандардно легло сваких 100 дана спремно је да буде подељено на нова легла. Узгајање глиста усмерено је у три правца од којих сваки може бити потенциран у односу на онај други. Први циљ гајења глиста је производња хумуса, најфинијег, најквалитетнијег органског ђубрива за све врсте биљака. Хранећи се стајским ђубривом она га у свом организму разлаже, делимично се храни његовим састојцима, а највећим делом избацује у облику хумуса.

Улога стајњака у узгоју глиста је двојака. Глисте стајњак користе као основу за исхрану и као средину у којој бораве тј. животну средину. Највећа пажња се мора поклонити квалитету стајњака. Количина хранљивих састојака зрелог стајског ђубрива зависи о врсти и тежини стоке, врсти хране, начину држања стоке. За узгој глиста најпогоднији је зрели стајњак. Свежи и полузрео стајњак није погодан. У свежем стајњаку глисте умиру због високе температуре која се развија при ферментацији 90°C , док у полузрели стајњак глисте слабо улазе. Код нас се највише користи углавном крављи-говеђи стајњак. Температура стајњака не сме да прелази 25°C . Глисте можемо узгајати на отвореном и у затвореном простору. Овде такође морамо добро пазити на три битна фактора, а то су: температура у леглу, влажност и рН вредност. На отвореном је сезона од марта па до касне јесени, а у затвореном простору током читавог производног процеса.

Вируси и бактерије не нападају глисте, односно, глисте не оболевају. Природни непријатељи глиста јесу кртице, жабе, мишеви, птице. Ипак, највећи непријатељ глиста је човек, односно, непажња приликом производње.

Сакупљање хумуса

Ово ђубриво налази се тачно између базе и хране, заузима последњих 15 до 20cm, црне је боје и постиже своју потпуну зрелост после годину дана од постављања легла. На недељу дана пред почетак вађења изостави се једна прехрана тако да се глисте "изгладне";. Затим се обавља прехранивање слојем од 4-5cm полузрелог стајњака, по могућности зелене боје. У наредних 3-4 дана већина одраслих и знатан број мањих глиста преселиће се у овај слој који, заједно са њима диже и спрема на новоприпремљену основу. Ово је уједно и подела глиста у нова легла.

Глисте у производном процесу, који траје 12 месеци не једу и не прерађују само стајско ђубриво. Оне прерађују и хумус које су добиле тј. свој измет.

Веома значајна ствар код хумуса јесте његово богатство ензимима, а зрелост зависи од влажности и избалансираности која постоји између угљеника и азота.

Као основно ђубриво, глиснак се користи у количини од 0,2 - 5 kg/m², док се за справљање квалитетних хранљивих смеша, меша са земљом. 1t просечног хумуса мења 5t стајског ђубрива.

Плаво прскање воћака

Бакарни препарати, су условно речено, постали прво обавезно прскање на крају ове вегетације, а за заштиту рода наредне вегетације. Када на воћкама остане понеки лист (највише 5%), онда се приступа плавом прскању. Међутим ако лишће није опало онда се најпре воћке прскају 5% раствором урее, која убрзава опадање лишћа. Концентрација зависи од избора препарата, а прави се доста раствора, да би доспело до свих ожиљака, набора, повреда.

Они спречавају проузроковаче болести да презиме у скривеним местима на воћкама и у пролеће, у повољним условима, почну ширити примарне заразе.

Јабука и крушка - воћари ретко у јесен бакарним фунгицидима штите јабуку и крушку. У сваком случају, јабукама ово прскање неће штетети. Слој препарата прекриће све отворе кроз које могу да продру споре. Истовремено са стабла се спира много паразита и онемогућава њихово презимљавање. Бакар убрзава здрављавање младих ластара и спречава већа измрзавања током зиме и у рано пролеће.

У засадима крушка плаво прскање је неопходно због заштите од гљиве Вентурије пруну, која изазива чађаву краставост. Она презими у пегаме на зараженим листовима, гранчицама и другим скривеним местима. Бактерија *Erwinia amylovora* која изазива бактериозну пламењачу јабучастог воћа, најштетнија је и најопаснија болест овог воћа. За разлику од прошле године ове није правила већу штету. Слаба овогодишња зараза не треба да "успава" воћаре и забораве на ову болест. Ради веће сигурности, јабучасто воће треба ове јесени заштитити препаратима на бази бакра у два наврата. Први пут када почне да опада лишће и други пут када је готово све на земљи, да би се затвориле све ране које остају после опадања листова. Зато раствор препарата мора "покрити" сваки набор, пупољак, ожиљак.

Вишња - Вишњи највећу штету наносе паразитна гљива *Monilia* која изазива сушење цветова, гранчица и грана и трулеж плодова. Затим *Clasterosporium carpophilum* која изазива шупљикавост лишћа коштичавог воћа, напада и плодове, ластаре, пупољке и цветове. Презими у рак-ранама на стаблу или у пупољцима. На нападнутим деловима биљке се појављују бројне некрозе које плодовима смањују тржишну и употребну вредност. Јесењим прскањем препаратима на бази бакра, у фази када опадне лишће, на вишњама се смањује опасност од бактериоза и кластероспоријума, а делује и на монилију.

Шљива и бресква - Јесењим прскањем обе врсте смањују се штете од тафрине. Ова гљива изазива коврцање лишћа брескве, а плодове шљиве деформише. Од примарних зараза које су најштетније и које изазивају највеће штете, воћке се штите у јесен. Највеће штете су на лишћу које задебља, деформише се, коврца, суши и опада. Заражени младари се такође деформишу. На њима паразит најчешће презими. Оболела стабла су изнурена, слабије рађају и живе краће. У јако зараженим засадима поред јесењег, обавезно је и пролећно прскање пре кретање вегетације. Када пупољци почну да бубре, пред само пуцање, воћке треба да се заштите и "цирамом".

Код шљиве *Tarphina pruni* прави штету и изазива болест познату под именом "рогач". Паразит заражава претежно плодове, али може да захвати и лишће, цветове и ластаре. Заражени плодови брже расту од здравих, издужују се и криве, добијају облик који подсећа на рогач.

Линцура - услови гајења

Код нас расте на планинама источне Србије као самоникла биљка. У сличним условима се гаји и на мањим плантажама. Гаји се ради корена, углавном у Русији, Румунији, Бугарској, а ређе и код нас. За гајење захтева растресито, хумусно земљиште са доста влаге, добро оцедно. Воли благо засењена места, најбоље успева на шумским пропланцима и пашњацима, на надморској висини већој од 1500 m. Линцура се сакупља са природних станишта, али с обзиром на њен значај и све чешћу угроженост због нерационалног сакупљања намеће се потреба за њеним гајењем. Пошто је у природи има све мање, стављена је под законску заштиту. У фази мировања подноси мраз до -30°C , када почињу да измрзавају вршни пупољци. Осетљива је на кисела и забарена земљишта. За гајење се бира средње растресито, плодно, слабо засењено земљиште са доста влаге и богато кречњаком. Практичнија производња је из расада, јер код директне сетве у прве две године изузетно споро расте. Ако се гаји директном сетвом, она се обавља у јесен (септембар) или у пролеће (март). Сеје се у кућице 60×60 cm и са 10-15 семенки по кућици. Расад се производи у хладним лејама са могућношћу засењивања или испод дрвећа. Плантаже се подижу крајем марта, на предходно добро припремљеном земљишту. Расађује се на размак 50×50 или 60×60 cm, у јамице тако да лисна розета буде на површини тла. Неправилан положај лоше утиче на развој главног корена. Гајење на плантажи траје од 5-6 година.

Нега усева се састоји од култивирања, окопавања са плевљењем, прихрањивања, заштите и по потреби наводњавања. Због осетљивости корена на оштећења и на сабијање земљишта биљке се пажљиво негују. Ђубрење се обавља код подизања плантаже згорелим стајњаком (50-60 t/ha). Заштита усева од биљних болести и штеточина врши се само код агресивијег напада. За бербу корена линцуре најпогоднија је пета и следећа година.

Тада је корен дугачак до 40 cm и тежак изнад 400g. Скупљају се само старији коренови од биљака које су већ цветале. Коренови се ваде пажљиво, а пупољци из ризома враћају у земљу. Корен биљака старих 10 година тежак је и до 5kg, са старашћу биљака повећава се величина корена а самим тим и принос. Принос је различит, зависи од услова гајења. Обично се креће од 3000 – 5000 kg/ha. Корење се опере под млазом воде да би се одстранила нечистоћа, исече по дужини пола сантиметара, а потом суши у што краћем времену и у танком слоју, на температури од 45-60°C. Осушена дрога је жуте боје, карактеристичног мириса, укуса најпре слатког а затим горког. У новије време се тражи сасвим бледа дрога, која се добија сушењем на 80°C, одмах након ископавања. Однос при сушењу је 5:1. Корен је занимљив јер садржи хетерозиде горког укуса, који су њени главни лековити састојци. Неки међу њима сматрају се најгорчијим супстанцама. Горчином својих хетерозида линцура стимулише покретљивост желуца. Народна медицина линцуру препоручује и за стомачне проблеме, проблеме са циркулацијом итд. Линцура је пре кининове коре била једини лек за лечење маларије.

Оливера Гавриловић дипл.инг.

Оснивање земљорадничких задруга

Према Закону о задругама, земљорадничку задругу може основати најмање десет земљорадника и других физичких лица који имају у својини или по другом основу користе земљиште, објекте или средства за рад у пољопривреди.

Оснивачки акт задруге је уговор о оснивању који потписују сви оснивачи и оверавају свој потпис. Уговор обавезно садржи пословно име задруге, седиште, претежну делатност, податке о оснивачима, износ удела и рок уплате, одговорност задруге и задругара за обавезе, начин и рок сазивања оснивачке скупштине.

Удели су средства која оснивачи обезбеђују за оснивање и пословање задруге, а могу бити новчани и неновчани. Висина, односно минимални износ удела није прописан законом, па оснивачи могу о томе слободно одлучити.

Оснивачку скупштину задруге чине сва физичка лица која су изразила вољу да оснују задругу. На оснивачкој скупштини се може потписати уговор о оснивању и уплатити удели, а обавезно се усвајају задружна правила.

Органи управљања (Управни одбор од најмање пет чланова и Надзорни одбор од најмање три члана) се могу изабрати на оснивачкој скупштини или у року од 30 дана од њеног одржавања. Чланови органа управљања се бирају из редова задругара, на мандат од најдуже пет година, при чему задругар може бити члан једног органа управљања, а директор не може бити биран за председника управног одбора или надзорног одбора или члана надзорног одбора.

Земљорадничке задруге организују производњу на газдинствима задругара, производе, прерађују и продају пољопривредно-прехрамбене и друге производе задруге и задругара, снабдевају задругаре репродукционим материјалом, енергентима, средствима за производњу, деловима за пољопривредну механизацију и другом робом, врше промет робе задругара и за задругаре и организују штедно-кредитне послове у задрузи.

Земљорадничке задруге могу бити опште и специјализоване (житарске, воћарске, виноградарске, сточарске, пчеларске, домаће радиности и друге).

Петровић Драган дипл.инг.

Посао који се не оставља за пролеће

Орање у поређењу са осталим агротехничким операцијама, тражи више енергије и времена. Управо због тога потребно је размотрити када, на коју дубину и колико пута ће се применити овај начин основне обраде. Најважнији задатак јесење обраде јесте довођење земљишта у такво стање да може примити и сачувати зимске падавине. Други, такође значајан циљ јесте да олакша предсетвену припрему за усеве који ће се сејати на пролеће.

Оптимална и економична дубина јесењег орања мења се не само у зависности од типа земљишта већ и од захтева појединих усева. Осим тога, треба имати у виду и дубину обраде у предходној години. Јара стрна жита, као и озима, не захтевају дубоку обраду, као ни грашак, грахорица и други усеви. За ове усеве готово на свим типовима земљишта довољно је орати до 20 см дубине. Окопавине као и неке крмне биљке траже нешто дубље јесење орање- између 20 и 30, а шећерна репа луцерка и кромпир 30-35 см.

Стање влажности при којој се земљиште најлакше и најквалитетније обрађује назива се физичка зрелост за обраду. Земљиште је физички зрело када је 50-60 % укупне запремине пора испуњено водом.

У нашим агроеколошким условима, у последњих неколико година често се догађало да јесењи период буде изразито сув или превише влажан. То је условљавало веома отежано извођење основне обраде. Основну обраду ни под каквим околностима не треба оставити за пролеће, већ на самој парцели оценити дали се ова важна агротехничка мера може извести. Ако точкови трактора не проклизавају, орати треба одмах. У случају да на тежим смоницама то тренутно није могуће, основну обраду најпре треба обавити тамо где се може, дакле на оцеднијим вишим теренима.

У наступајућем зимском периоду орање се може успешно обавити када је површински слој дебљине неколико центиметара смрзнут, нарочито ако је земљиште прекривено иситњеним жетвеним остатцима.

Важно је напоменути да се и при већој влажности земљишта може постићи добар квалитет орања ако се повећа брзина кретања трактора. При већој брзини земљиште се боље преврће, побољшава се заоравање биљних остатака, пластица се боље дробе, а после тога се лакше изводи и површинска обрада. У таквим условима повећане влажности обрада ће се успешније и лакше обавити на парцелама где је земљиште у бољем физичком стању. То се односи на оне парцеле у које се уноси стајњак, заоравају жетвени остаци и правилно примењује плодород. Из тога произилази и закључак: да се на нашим ораницама примењује правилан плодород у коме су заступљене вишегодишње легуминозе или травне смеше, више стрних жита и да се редовно уносе органска ђубрива, уз друге користи које се тиме постижу, проблеми са извођењем основне обраде били би мањи.

Видановић Срђан дипл. инг.

Одржавање и дезинфекција објеката за говедарску производњу

а) Породилиште

Мора бити обезбеђена текућа дезинфекција објекта и опреме. Ветеринар одређује учесталост као и избор средстава и контролише извршење.

Боксови одређени за сврху самог акта порођаја после сваког телења редовно се чисте и дезинфикују што укључује чишћење и дезинфекцију ветеринарског прибора и тако припремљени чекају следећи порођај.

Врши се обавезна дезинфекција вимена краве пред прво измузање колострума.

Телету се обавезно дезинфикује остатак пупчане врпце.

Боксови за прихватање телади морају бити такође очишћени, дезинфиковани и припремљени.

Посуде којима се музачи и радници који се брину о исхрани телади служе морају после сваке употребе претрпети чишћење и дезинфекцију.

Радно особље мора бити прописно одевено и обавезно мора дезинфиковати руке.

Радник не сме бити клицоноша зооноза, што подразумева редовне прегледе у санитарним институцијама и потврду о здрављу.

Пред улазом (вратима) породилишта мора бити постављена дез-баријера, која се редовно обнавља, а приступ особљу које не ради у породилишту је забрањен.

б) Мужа крива

Прекидање ланца инфекције и упала млечне жлезде мора имати поенту у хигијени муже.

После сваке обављене муже врши се испирање и дезинфекција опреме и прибора као и стајалишта који ће тако припремљени дочекати следећу мужу.

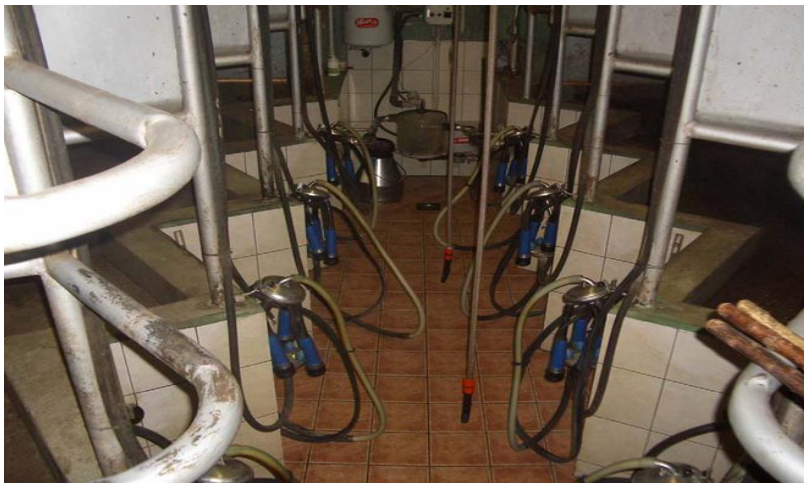
Кривама које се музу најпре се топлом водом покваси и очисти виме од грубе прљавштине, а затим прелази влажним пешкиром натопљеним дезинфицијентом, а потом се посуши папирном марамом са једнократном употребом.

После муже се на све четврти нанесе слој дезинфицијенса методом спреја.

Оговорно лице контролише правилну употребу и благовремену измену дезинфицијенса.

Секрет који је органолептички измењен мора се измузати у одговарајуће посуде као и сваки онај који припада оболелој четврти без обзира на промењени или непромењени изглед. Секрет из посуда мора бити нешкодљиво уклоњен (посебне јаме на рубу фарме заштићене и осигуране од контакта са секретом).

Ефикасност процеса муже може се повећати употребом једне покретне музне јединице уколико надлежна служба на фарми сматра да је то технички оствариво.

ц) Боксови и штале за краве

Редовно чишћење чврстог ђубрета из боксова, као и настирање суве простирке је императив за успешну производњу.

Никад се и нигде у сточарској производњи није успело рентабилније пословати или пословати са мање губитка штедећи средства предвиђена за зоохигијену.

Један од услова повећања производње и интензификације држања стоке је правилна зоохигијена.

Средства за редовно чишћење, дезинфекцију, простирку и правилно спремање ђубрета, морају бити плански одвојена, обезбежена и трошена само у ту сврху без обзира на резултате укупног пословања. Сваки технолог мора се придржавати истине: здравље стоке - производња - доходак - рентабилност.

Према томе, мора бити обезбеђен сув лежај, чист незагађен ваздух, чиста и дезинфикована просторија. Избор дезинфицијенса, дозу, време и контролу извођења спроводи ветеринар фарме, у сарадњи са стручном службом или сличном институцијом.

Мирољуб Видановић дипл.вет.